

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. VII. Quodnam sit Principium Formale Quo Divinarum Processionum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

exemplaribus, ubi pro *Subsistentiam* legitur: *Substantiam*: alioquin esset falsa Pontificis propositio, etiam si daretur substantia absoluta, neque enim esset articulus fidei, dari substantiam absolutam.

672. Obijciunt. 2. Auctoritatem S. Hieronymi dicentis: *Taceantur tres hypostases. Si placet, & vna teneatur.* 32. Ex his verbis non magis probatur vna substantia absoluta, quam tres Relativæ impugnentur. Responsio certa est, tunc temporis significationem hypostasis non fuisse propriam illam quam modo habet, ad significandum ultimum terminum substantiæ ut contradistinctum ab ipsa Natura: sed idem significasse *Subsistentiam*, quod *Substantia*, Videatur P. Ruiz. disp. 32. s. 8. & 9.

673. Obijciunt. 3. Subsistere est Perfectio simpliciter simplex: atqui Personalitates non sunt Perfectiones simpliciter simplices: ergo debet admitti substantia absoluta. Respondet Ruiz negando minorem, & fusè conatur ostendere, singulas Personalitates esse Perfectiones simpliciter simplices, adeo ut essentia divina in ratione Entis infinitè perfecti, formaliter constitutur per singulas Personalitates, sine quibus esset imperfecta. Verùm ex suprà dictis de Identitate, non potest à nobis recipi hæc doctrina; ostendimus enim, quòd Relationes sint prædicata tantum perfectibilia, non perfectiva.

674. Aliter respondet Derkennius & Comptonus, quòd licet singula Personalitates non sint perfectio simpliciter simplex, tota tamen Trinitas, seu hoc quod est, aliquam habere substantiam, sit perfectio simpliciter simplex. Verùm nec hæc responsio placet, nisi fiat quæstio de nomine. Nam singula Personæ habent omnes perfectiones simpliciter simplices sibi communes, & Essentia divina ut virtualiter distincta à Relationibus, habet omnes perfectiones simpliciter simplices. Radix ergo Personalitatum est perfectio simpliciter simplex, quia melius est esse trinum radicaliter, quam non esse, quamvis non sit melius esse formaliter Trinum, quam non esse, quia Trinitas non est melior quam Paternitas, quæ non est Trina. Quod etiam expressit S. Augustinus serm. 38. de temp: *Tantus inquit, solus est Pater, vel solus Filius, vel solus spiritus S. quantus est simul Pater & Filius & Spiritus S.* & Concil. Tolet. XI. in profess. fidei: *nec minoratur in singulis, nec augetur in tribus.* & D. Thomas q. 42. a. 4. ad. 2. *Æqualitas.* inquit, attenditur secundum magnitudinem, magnitudo autem in divinis significat perfectionem Naturæ, & ad essentiam pertinet.

675. Ad Objectionem ergo respondeo, distinguendo majorem: Subsistere virtualiter, eminenter seu radicaliter, hoc est, habere in se virtutè identificandi sibi prædicata opposita, & incommunicabilia, est perfectio simpliciter simplex, concedo: in alio sensu nego: verùm esse huiusmodi radicem, non est formaliter substantia.

Objic. 4. Deitas etiam prout contradistincta virtualiter intrinsecè à Personalitatibus, est Deus: ergo est Ens subsistens. Antecedens conatur probare ex Concilio Rhemensis, dicente: *Credimus simpliciter, Naturam Divinitatis esse Deum, nec aliquo sensu Catholico posse negari, quod divinitas sit Deus, & DEVS divinitas.* Respondent rectè Comptonus & Derkennius ex Ruiz, Mentem Concilij fuisse, damnare Gilberti propositiones, quibus inducere volebat distinctionem realem inter Naturam & Personalitates.

676. Objici possit. 5. Deus innotebit nobis lumine naturæ esse Ens subsistens: atqui non innotebit nobis lumine naturæ substantia Relativæ: ergo innotebit nobis Deus secundum aliquam substantiam absolutam. Argumentum probaret, quòd substantia absoluta constitueret Deum in ratione Personæ: nec enim Deus aliter nobis naturæ lumine innotebit subsistens, quam Persona. Respondetur distinguendo minorem. Non innotebit nobis Relationes seu substantiæ Relativæ secundum conceptum formalem Relationis, hoc est, secundum esse *Ad*, concedo: non innotebit secundum conceptum formalem substantiæ, præcindendo ab vna vel tribus, & secundum esse *In*. adeoque secundum prædicatum absolutum præcivè, nego minorem. Innotebit ergo nobis substantia divina lumine Naturæ, sicut innotebit nobis ratio Personæ, & tamen adversarij negant, Deitatem ut virtualiter distinctam à Relationibus esse Personam.

Objic. 6. Actiones sunt suppositorum: sed Relationes sunt actiones: ergo procedunt à supposito, seu à Natura subsistente. Distinguo majorem. Actiones ad extrà seu actiones non reddentes ipsam Naturam subsistentem, transeat, secus nego.

CONTROVERSIA VII.

Quodnam sit Principium formale Quod divinarum Processionum.

677. Certum est. 1. Principium Quod, live Totale Generationis, esse totam Personam Patris, & Principium Quod Spirationis passivæ, esse Patris & Filij Personam. Certum est. 2. contra Durandum & Scotum, ipsam actualementem essentialem pertinere ad principium formale Quo Pater generat, & voluntatem actualementem essentialem pertinere ad Principium formale Quo Pater & Filius Spiritum sanctum spirant; quæ constant ex dictis, quòd Verbum procedat per Intellectum, & Spiritus S. per Voluntatem.

678. Controversia est, an sola Intellectio & Volitio essentialis sit ejusmodi principium formale Quo, an verò superaddenda sit ipsa Relatio Paternitatis & Spirationis activæ, tanquam constitutiva Principij proximi. Conveniunt autem Theologi contra Ockam & Gabrielem, requiri Relationem saltem ut conditionem: & ratio est manifesta: alioquin non solus Pater, sed etiam Filius & Spiritus S. haberent omne quod requiritur

quiritur ad generandum & spirandum : cur ergo non generarent & spirarent, si ne quidem conditio aliqua deest?

679. Quæstio superest, quomodo Relatio requiratur, an præcisè ut Conditio, ad hoc ut Intellectio, prout in Patre existens, generet, & non ut existens in Filio, eò quod in Filio desit illa conditio, nempe Paternitas : vel an requiratur ut Principium formale *Quo*, sive deinde sit Principiū adæquatum, sive inadæquatum, in quo iterum est diffusio, de qua postea.

680. Prima Sententia est, Relationem Paternitatis (idem est cum proportionem de Relatione Spiratoris) requiri solum ut Conditionem, & non ut Principium. Ita Molina, Suarez, Præpositus, Tanner, Arriaga. Qui tamen (nescio an memor eorum quæ hic disputat de præsentis puncto) postea in alijs occasionibus non semel Relationes vocat Virtutem producendi, & quidem expressè *disp. 50. 1. 1. §. Secundo possit*. ubi ait: *Et quidem certum est, Patres admisisse virtutem spirandi; illam autem nos vocamus Relationem Spirationis*. hic autem totus est in eo, ut probet, quod Relatio sit mera Conditio, & non virtus.

681. Secunda Sententia docet, Relationes pertinere ad rationem Principij. Authores autem inter se differunt, fortassis in solo modo loquendi. Plerique sentire videntur, Principium formale *Quo*, non esse solam Intellectionem, sed simul cum Relatione, ita ut Intellectio essentialis & Paternitas simul ex æquo sint proximum principium formale; cum hoc tamen discrimine, quod Intellectio sit tantum Principium virtuale, quia non nisi virtualiter distinguitur à termino producti, nempe Verbo, at verò Paternitas sit Principium reale, quia realiter distinguitur. Ita Florentius, Arribal, citans Albertum Magnum, Richardum, Henricum Bonaventuram & Durandum. eandem tenet Valentia, qui primus illam illustravit. Alij volunt, Relationem importari quidem ut constitutivam & completivam Principij, sed minus principaliter & in obliquo. Ita loquitur S. Thomas q. 41. a. 5. *quem sequuntur communiter Thomistæ teste Philippo à SS. Trinit. disp. 11. dub. 3. & 4. & nosse P. Ruiz d. 100. s. 3. & 5.* Hos omnes conatur conciliare Card. de Lugo, docens, Intellectionem & Volitionem esse Principium formale *Quo* radicale seu remotum, Relationes verò formale *Quo* proximum. Nam, inquit, sicut in igne datur principium totale calefaciendi, qui est ignis ipse, & principium formale substantiale *Quo*, scilicet forma; & datur principium formale accidentale, scilicet calor, sic, inquit, possumus in Deo distinguere Principium totale *Quod*, qui est Pater, & principium formale radicale *Quo*, quod est Intellectio, aut volitio essentialis, & denique principium formale *Quo* proximum, quod est Relatio Patris vel Spiratoris. Rursum possumus distinguere inter principium proximum respectu Productionis activæ, & respectu Productionis passivæ: respectu activæ productionis (quæ in Deo

distinguenda est realiter à passiva) principium formale proximum *Quo* est sola Intellectio & Volitio, inter quas & inter Productiones activas nihil mediat, sed Generatio activa oritur immediatè virtualiter ab Intellectione ut à Principio immediato: Principium verò Processionis passivæ includit quidem Intellectionem & Volitionem, & deinde Relationes, sed has ut Principium formale *Quo*.

Hanc doctrinam esse ex mente Patrum ac Theologorum, probatur. Imprimis enim Sancti Patres de Principio formali Processionum diversimodè locuti sunt; verum in nostra hac secunda sententia, facile conciliantur, in prima sententia nullo modo. Multi ex sanctis Patribus dicunt, Verbum procedere ex substantia Patris, & ex essentia Personæ producentis: hæc testimonia videri possent favere adversarijs, sed facile explicantur. Et quidem Suarez & Arribal dicunt, eos non fuisse locutos de Principio formali, adæquato, & proximo, sed solum asserere voluisse, quod Verbum non sit productum ex nihilo. Locuti sunt ergo de Principio radicali *Quo*, sicut ignis rectissime dicitur per suam formam calefacere, vel generare alium ignem.

682. Deinde verò Patres asserunt, Principium seu potentiam generandi esse relationem. Vtrumque loquendi modum invenire licet in Concilio Florentino: nam Sess. 18. Joannes Theologus, qui contra Græcos disputabat, nomine cæterorum Patrum sic loquitur. *Ita ut Persona sit producat & generans, Principium autem Quo ipsa Persona generat, sit id quod solum communicabile est*. Pater ergo generativum principium est, & suppositum quoddam significat, divina autem substantia, quæ cum Patre realiter idem est, non quidem generat, sed est principium quo generatio fit, & similia repetit Sess. 19. quæ verba debent intelligi de principio formali proximo respectu generationis activæ & radicali respectu generationis passivæ, ut possint concordari cum illis quæ habentur Sess. 19. post medium §. in genere. ubi postquam idem Theologus dixisset, Substantiam esse Principium per quod generat Pater, subiungit: *Propterea autem non sequitur, ut hæc substantia secundum suum esse commune & absolutum, principium sit per Quod*.

683. Ex his verbis infertur hæc consequentia. Si Pater ita generat per suam substantiam, ut tamen hæc substantia non secundum esse commune & absolutum sit principium per quod: ergo secundum esse proprium & relativum seu notionale divina Substantia est Principium per quod Pater generat. Hanc consequentiam advertit Ruiz, addens eodem sensu eundem Theologum prius dixisse: *Non tamen secundum absolutam ejus considerationem*: aitque in hoc, sicut & in cæteris secutum esse doctrinam D. Thomæ, magisque receptam à nobilioribus Scholasticis.

684. S. Damascenus lib. de duabus Christi voluntatibus. *Omnia, inquit, quæ habet Pater, sunt Filij, solà gignendi vi excepta*. atqui sola relatio est excepta: ergo relatio est vis gignendi.

S. Atha-

S. Athanasius Dialogo de Trinit. contra Arianos asserit, *Patrem hypostasi suâ gignere*: quæ verba non sunt intelligenda de hypostasi ut est *Generatio activa* (de hac enim non dubitabatur) sed de virtute & principio proximo. Veniamus ad S. Thomam. Et quidem in 1. dist. 7. a. 2. ubi quaerit, an potentia generandi sit relatio, docet in C. Essentiam, secundum quod est Paternitas, esse principium Generationis. Cum, inquit, *proprietas realiter sit Essentia, aliquis actus egreditur ab essentia, secundum quod est ipsa Paternitas: & ipse actus est generare: unde principium generationis est essentialiter sub ratione Relationis*. & sic quidem habet in primo scripto. In secundo verò scripto eodem articulo ad 2. sic loquitur. *Quamvis potentia secundum se sit communis, tamen potentia generandi activè propria est Patris, non ratione potentie secundum se, sed ordinis ad actum notionalem, quia potentia generandi prout dicit ordinem ad actum, non tantum dicit potentiam, sed potentiam sub ratione proprietatis, quæ est Paternitas*.

685. Hic locus non solum est efficax ad præfens institutum, sed etiam ad confirmandam doctrinam quam supra tradidi, nempe non esse necesse dicere, de Natura & Proprietatibus verificari contradictoria, sed concedi posse, quod quidquid dicitur de Relatione, possit etiam dici de Natura, propter identitatem cum Relatione. Illi Authores, qui dicunt verificari contradictoria: Produci, & non produci: deberent in præfenti etiam dicere, verificari contradictoria: *esse Principium reale generationis, & non esse principium reale generationis*. Nam sicut volunt, naturam non produci, ita volunt, naturam non esse principium reale: & sicut Filiatio producit, ita Paternitas est Principium reale. At verò S. Thomas non ita loquitur, sed fatetur, quod de ipsa etiam Essentia dici possit esse principium, sed: *sub ratione Relationis*. sicut nos supra diximus, Naturam produci: sed: *sub ratione Relationis*. Sed hæc incidenter.

686. Ad locum adductum respondet Capreolus, S. Thomam in Summa correxisse hanc sententiam. q. 41. a. 5. Sed hoc non rectè dicitur. Nam, ut bene advertit Arrubal & Lugo, D. Thomas hoc articulo loquitur de principio radicali, ut colligitur ex argumentis quibus utitur, quæ de hoc solo procedunt: fundantur enim in hoc, quod omne generans generet aliud sibi simile in principio generationis, v. g. homo hominem: atqui hoc non est verum, nisi de principio radicali, scilicet de forma substantiali; nam quoad potentiam accidentalem & proximam, evidens est, filium non semper esse similem patri. Et nisi sic explicandus esset D. Thomas, contradiceret sibi in eadem Summa: nam q. 36. a. 4. ad 2. expressè docet, quod quando Pater & Filius dicuntur unum Principium, & non duo Spiritus Sancti, designetur una proprietas, quæ est forma designata per nomen. Ecce! asserit, Relationem Spiratoris designari tanquam formam per nomen *Principij*.

687. In eodem articulo primo dixerat, Virtutem spirativam esse quodammodo Naturam cum proprietate. Ad hunc locum, dissimulato priorè, respondet Arriaga, esse intelligendum cum proprietate tanquam conditione.

688. Sed contra. Intentio S. Thomæ erat, salvare, quomodo Pater & Filius sint unum Principium *Quod*, non obstante dualitate Relationum: atqui ad hoc salvandum non sufficeret unitas conditionis, v. g. si (quod secundum doctrinam Arriagæ fieri potest) in Petro & Paulo poneretur eadem cognitio de bonitate objecti, & uterque illud objectum amaret, non propterea esset unum principium amandi, licet esset una conditio ad utrumque amorem, scilicet cognitio replicata, quæ in sententia Arriagæ est tantum conditio ad amorem. Itaque S. Thomas loquitur de unitate Principij proximi, quod est proprietas utriusque communis, nempe Relatio Spiratoris; quare sicut propter unitatem Naturæ Pater & Filius sunt unus Deus, ita propter unitatem Principij seu Virtutis spirandi, sunt unus Spirator; & hic est genuinus sensus S. Thomæ.

689. Ulterius libro 4. contra Gentes c. 13. ait: *Nullam ergo potentiam habet Pater quam non habet Filius: sed Pater habet ad Generare generativam potentiam, Filius autem ad Generari: quæ solâ Relatione differunt*.

Probatur nunc Conclusio Ratione. Primò Inter Principium formale *Quo*, & terminum productum productione reali, debet esse realis distinctio; nam ratione huius debet ipsum Principium *Quod*, realiter distingui à termino. atqui in Patre, qui est Principium *Quod*, nihil distinguitur realiter à Filio nisi Paternitas: ergo Paternitas non est mera Conditio, sed Principium formale *Quo*. Major probatur. Nam sicut productio virtualis requirit distinctionem virtualem inter Principium *Quo*, & terminum, ita productio realis requirit distinctionem realem.

690. Respondent adversarij, primò, retorquendo argumentum. Nam si principium formale proximum debet realiter distingui: ergo multò magis principium formale radicale seu remotum: atqui hoc non distinguitur realiter à termino: ergo nec est necesse distingui principium proximum.

691. Sed contra. Principium remotum in Deo ideo non distinguitur à termino, quia per ipsam productionem communicatur termino: omne autem quod termino communicatur, identificatur cum illo: at verò principium proximum non communicatur termino, alioquin Filius haberet principium proximum generandi seipsum. Discrimen hoc adversarijs quoque admittendum est, qui fatentur, Generationem activam debere realiter à termino distingui: subsumo: atqui major est necessitas distinguendi principium, quam productionem activam, ut patet in creatis, ubi productio potest identificari cum termino, non item principium. Ergo etiam principium debet realiter distingui à termino.

692. Re-

692. Respondent. 2. Negando maiorem. quia sufficit (inquiunt) generationem activam, nempe relationem Paternitatis, realiter distingui à Generatione passiva, nempe à relatione Filij. Verum ex hoc ipso confirmo nostrum argumentum. In productionibus creatis ideo productio tam activa quam passiva, sive distinguantur, sive non distinguantur inter se, debent tamen realiter distinguui à principio formali quo, quia potentia producendi non est essentialiter connexa ipsi actuali productioni, seu quod idem est, rō producere non est essentialiter ipsi principio: atqui in divinis rō producere est essentialiter principio: ergo non debet ab eo distinguui ne quidem virtualiter intrinsecè, sicut non distinguemus in creatis, si esset essentialiter connexum principium productioni actuali.

693. Respondet tandem aliter Arriaga, supponendo ex sua philosophia, posse aliquid se ipsum immediatè producere, adeoque etiam aliquid identificatum & virtualiter distinctum, si principium producat supponatur aliunde existens. In hac responsione putat Arriaga tandem esse sistendum, & fundandam sententiam contrariam.

694. Sed contra. 1. Fundamentum hoc falsum est, vt ostenditur à modernis in physica, & præter Arriagam neminem, quod sciam, habet classicum Authorem. Nam licet Suarez id docuerit Tomo Tertio in Tertiam partem disp. 50. s. 4. ad finem, in Metaphysica tamen, quam postea scripsit, videtur ab ea mente recessisse, dum docuit, de ratione omnis causæ esse; influere in aliud naturā distinctum. ita habet disp. 12. Metaphys. s. 2.

695. Contra. 2. Demus esse verum illud principium, non servit tamen adversarijs ullo modo in presenti puncto. Nam vt Suarez & ipse Arriaga docent, ideo potest aliquid intelligi seipsum producat per secundam actionem, quia talis entitas saltem adhuc præsupponeretur pro priorī naturæ ad actionem à se realiter procedentem, & ad se terminatam: quare necesse esset, vt saltem actio realiter distincta à principio producente & producto in illo casu intercederet, quo aliquid seipsum produceret, alioquin non esset vlla prioritas naturæ: atqui in nostro casu, in sententia Arriagæ, ita Intellectio divina produceret realiter Filiationem, vt tamen nulla intercederet entitas realiter distincta ab Intellectione, respectu cuius posset dici verum & reale principium: ergo nihil facit ad rem principium ab Arriaga adversarijs suggestam.

696. Probatur nunc Conclusio. 2. Si Intellectio esset adæquatam principium generationis, sequeretur Filium non solum generari à Patre, sed etiam à seipso: consequens est absurdum: ergo &c. Probatur sequela. Illud omne suppositum dicitur producere terminum, in quo existit principium defacto producat illum terminum: atqui

in Filio existeret principium defacto producat Filium, nempe Intellectio essentialis: ergo &c.

697. Respondent, distinguendo probationem maioris: nisi desit aliqua conditio requisita, vt principium possit operari in tali supposito, concedunt, si desit conditio, negant. in Filio autem deest conditio quæ reperitur in Patre, scilicet Paternitas, seu productio activa.

698. Declarat hoc Arriaga n. 17. exemplo. Demus, inquit, divinitus poni à Deo eundem numero calorem in igne Romano & in Pragensi. nullus negare poterit, esse utrobique rationem totam agendi, hæc enim est solus calor. Secundo, demus, hic Pragæ applicari igni A. stupam, igni verò B. habenti eundem calorem, non applicari Romæ eam stupam, quis poterit negare, quin ignis A. comburet eam stupam, non autem id præstabit ignis B. licet habeat eundem numero calorem, & idem numero principium Quo cum igne A. quia licet habeat eandem rationem formalem, non tamen procedit illa stupæ combustio ab eo calore vt in igne B. sed vt in igne A. approximato stupæ. Hæc Arriaga.

699. Contra hæc omnia sic vrgeo. Ad hoc vt aliquod suppositum denominetur agere per aliquod principium in se existens, & defacto operans, non est necesse, vt conditio existat in illo ipso supposito, dummodo existat à parte rei, & sit sufficiens, vt principium possit operari. Nam iste effectus formalis: operari per tale principium, plus non dicit, quam: tale principium existere in tali supposito, & tale principium defacto operari: ergo etiam si conditio requisita ad operationem talis principij non existat in tali supposito, nihilominus tale suppositum denominabitur operari, si defacto à parte rei est posita conditio sufficiens, vt à parte rei tale principium operetur.

700. Declaratur in ipso exemplo quod attulit Arriaga; circa quem tamen obiter adverto, eum immeritò dixisse, quod nemo negare possit, solum calorem ignis esse totam rationem calefaciendi; hoc enim negat Oviedo & plurimi Recentiores, volentes, simul cum calore concurrere formam ignis: sed demus, solum calorem calefacere, immò & stupam comburere (quod tamen Arriagæ juxta sua principia negandum fuisset, cum nolit accidentia producere substantiam) Dico, quod in exemplo Arriagæ non magis ignis A. Pragensis denominetur comburere stupam, quam ignis B. Romanus. Pro quo

701. Adverte, hos duos effectus formales esse diversos: Ignis B. comburit: &c: Ignis B. comburit hic Pragæ. & quidem in secunda propositione laterat æquivocatio; nam rō Hic, potest vel appellare existentiam localem ipsius Ignis, vel existentiam localem ipsius combustionis: in hoc posteriori sensu, dico, quod etiam ignis Romanus denominetur comburere stupam Pragæ applicatam calori etiam in igne Romano existenti, nam sensus est: ignis Romæ existens per suum calorem

O

rem

rem producit combustionem existentem in stupā Pragenſi ſeu Praga, ſicut ſi Deus elevarer me ad producendum in diſtans ignem in India, eſſet verum dicere: *ego produco ignem in India*, non quidem ego exiſtens in India produco ignem, ſed ego (vbicunque tandem exiſtens) produco ignem cum vbicatione Indica. Itaque, licet in caſu Arriagæ ignis B. Romanus non producat combustionem Praga in primo ſenſu, hoc eſt, vt exiſtens Praga, in ſecundo tamen ſenſu ibi producit denominationē non minùs quàm ipſe ignis Pragenſis, & hoc præciſe ideo, quia calor exiſtens in igne Romano, eſt Praga ſufficienter applicatus, & deſacto comburit ſtupam: vnde fit, vt non magis denominet comburentem ignem Pragenſem quàm Romanum, cum hoc ſolo diſcrimine, quòd ignis Pragenſis etiam vt Praga exiſtens comburat, non item ignis Romanus: ſed hoc nihil facit ad effectum formalem de quo litigamus, nempe vt ſimpliciter & abſolute denominetur ignis comburere.

702. Confirmatur. Ponamus, quòd Deus concurrat cum calore replicato in igne Pragenſi & Romano ad combustionem ſtupæ exiſtentis in India, cui neuter ignis eſt applicatus: quæro, an in tali caſu ignis Pragenſis potiùs denominetur comburere, quàm ignis Romanus? non utique: quæro item, à qua forma proveniat utriusque denominatio? non ab alia, quàm quòd illa combustio procedat à tali calore, & talis calor in-exiſtat utrique igni. atqui etiam in caſu Arriagæ ignis Romanus habet hanc totam formam: ergo etiam haberet effectum formalem, qui eſt; *comburere*. Aliud ergo eſt, quòd vbicatio ſit conditio, vt calor poſſit agere, & aliud, quòd caſu quo agat, vbicatio ſit inſuper conditio, vt ignis denominetur agere: prius eſt verum, falſum poſteriorius.

703. Jam ad noſtrum propositum redeundo, infero, quòd ſi Intellectio divina eſſet adequatum principium Quo producendi Verbum, non ſolùm Pater denominaretur *Producens Verbum*, ſed etiam ipſum Verbum denominaretur producere ſeipſum. Solvamus nunc argumenta quæ obijciuntur.

704. Obijcit Arriaga primò & principaliter. Verbum procedit per Intellectionem, & non Spiritus S. ergo Intellectio eſſentialis non eſt merum principium remotum & radicale. Probat conſequentiam. Nam ſi hoc ſufficeret, vt Verbum diceretur procedere per Intellectionem, etiam Spiritus S. procederet per Intellectionem, quia etiam Intellectio eſt principium remotum Spiritus S. quia eſt radix volitionis per quam procedit Spiritus S. 2. Negando paritatem. Quia Verbum, non item Spiritus S. procedit per Intellectionem Notionalem, vt jam ſuprà dictum eſt, & iterum infra dicitur.

705. Obijciunt. 2. In productione vivoca terminus productus debet eſſe ſimilis producenti in principio formali: ſed Filius divinus non eſt ſimilis Patri in Paternitate, ſed in Intellectu: ergo Intellectus, & non Paternitas eſt principium formale. 2. Distinguendo majorem: debet eſſe ſimilis principio formali radicali, concedo: proximo, nego: ſicut adverſarij negant eſſe ſimilem in conditione generandi.

706. Obijciunt. 3. Perſonalitas creata non eſt operativa; ergo nec Perſonalitas increata. Retorqueo. Perſonalitas creata non eſt productio activa, ergo nec increata: mala conſequentia ab vna Perſonalitate ad aliam. Itaque diſtinguo conſequens. Non eſt operativa formaliter & præciſe quā Perſonalitas eſt, concedo, quā ſimul productio activa eſt, nego.

708. Obijciunt. 4. In Patre nulla eſt potentia generandi, quæ non ſit in Filio: ſed Paternitas non eſt in Filio: ergo Paternitas non eſt potentia generandi. Major colligitur ex S. Auguſtino lib. 3. contra Maximinum Epiſt. 12. dicente, Filium non ideo non generaliſſe, quia non potuit, ſed quia non oportuit. 2. Negando Majorem. Oppositum probavimus testimonijs ſup. relatis. S. Auguſtinus æquè eſt explicandus adverſarijs, qui docent, Filium non poſſe generare. Interpretatio eſt facilis. Voluit dicere S. Pater, Filium non generare non ex defectu, ſeu impotentia, aut imbecillitate, ſed ex

neceſſaria Perfectione.

CAPVT